

Голов Сергій Федорович,
*д.е.н., професор кафедри менеджменту та економіки,
ПВНЗ «Міжнародний інститут менеджменту (МІМ-Київ)»,
м. Київ, Україна*

БУХГАЛТЕР І СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Подальша доля людства залежить від його сталого розвитку – сучасної ідеології життєздатності суспільства – схваленої країнами-учасниками Конференції ООН в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. Концепція сталого розвитку створює нові виклики та нові можливості для професійних бухгалтерів.

Бухгалтери можуть прямо або непрямо сприяти досягненню цілей сталого розвитку. Для окреслення ролі бухгалтера у досягненні цілей сталого розвитку важливо розуміти стан і перспективи звітування щодо сталого розвитку.

Дослідження та розробки у цій сфері здійснюються за такими основними напрямками:

- глобальна стандартизація звітності про сталий розвиток;
- формування облікової інформації для складання такої звітності.

Сьогодні вимоги щодо розкриття інформації про окремі аспекти сталого розвитку встановлюють різні органи, а саме: Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB), Рада з стандартів розкриття інформації щодо клімату (CDSB), Рада з стандартів обліку сталого розвитку (SASB), Комітет з міжнародного інтегрованого звітування (IIRC), Глобальна ініціатива щодо звітування (GRI). При цьому, застосовуються різні підходи до визначення суттєвості інформації. З метою узгодження підходів до суттєвості вісім авторитетних організацій розпочали діалог щодо корпоративної звітності, результатом якого є спільна заява про загальні принципи суттєвості [1]. Ця заява містить зокрема такі положення:

- суттєвою є будь-яка інформація, що здатна викликати розбіжності у висновках поміркованих зацікавлених осіб під час розгляду відповідної інформації;
- суттєвість потребує оцінювання як в історичному, так й в перспективному контексті;
- суттєвість слід оцінювати та застосовувати в контексті конкретної ситуації;
- оцінка суттєвості ґрунтується передусім на якісному судженні;
- визначення суттєвості фокусується на потребах основних зацікавлених осіб;
- за визначення суттєвості відповідає керівництво підприємства;
- суттєві викривлення інформації можуть виникати внаслідок пропуску, помилок, невірних даних тощо;
- якщо викривлення є навмисним і зроблено винятково для досягнення певного звітного результату, воно завжди вважається суттєвою помилкою.

Поряд з тим, триває пошук системного обліку сталого розвитку (*sustainability accounting*) для визначення кількісного впливу діяльності підприємства на довкілля й суспільство.

За останні десятиліття були запропоновані різні підходи до обліку сталого розвитку: інвентарний, витратний; розширений.

Інвентарний підхід фокусує увагу на вимірюванні змін у різних категоріях природного капіталу (зокрема відновлюваного та не відновлюваного) і складання звітності у розрізі цих категорій.

Витратний підхід передбачає відображення у звіті про фінансові результати умовної суми витрат, необхідних для відновлення біосфери до стану, що був на початок періоду.

Розширений підхід ґрунтується на доповненні фінансової звітності з метою відображення зовнішніх витрат і вигод, пов'язаних з довкіллям, соціальними і економічними аспектами, а також нематеріальних активів (брендів, людського капіталу, репутації тощо), які пов'язані із сталим розвитком та «прихованих» зобов'язань (зокрема зобов'язань, пов'язаних із ризиками сталого розвитку) підприємства.

Перші два підходи по суті є варіантами екологічного обліку, а третій спрямований на підвищення прозорості звітної інформації.

Наразі жодний з цих підходів не отримав практичного застосування. Тому значну частину інформації про сталий розвиток отримують не системним шляхом.

Британські фахівці [2] зазначають, що бухгалтери мають реалізувати свої вміння та досвід перед усім у таких сферах, як калькулювання повних витрат, оцінювання інвестиційних проектів та управління ризиком. При цьому, йдеться про бухгалтера категорії «accountant», який виконує значно більший спектр завдань ніж власно бухгалтер – bookkeeper.

Тому сталий розвиток вимагає розширення функцій вітчизняного бухгалтера та його активної участі у процесах прогнозування та моделювання.

Список використаних джерел

1. *Statement of Common Principles of Materiality of the Corporate Reporting Dialogue*. URL: <https://corporatereportingdialogue.com/wp-content/uploads/2016/03/Statement-of-Common-Principles-of-Materiality.pdf>.
2. *Accounting for sustainability*. URL: <https://www.accountancyage.com/2019/09/03>.